

Η θεολογική προσφορά του ιερού Φωτίου. Θαύμα & πρωτείο αληθείας (1ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία](#)

1. Το θαύμα της αληθείας

Ο ιερός Φώτιος, υπήρξε στους χρόνους του το εκλεκτό σκεύος του Θεού. Ήταν δηλαδή ο κατ' εξοχήν γνήσιος φορέας της Παραδόσεως και γι' αυτό απέβη ο πιο

φημισμένος και άρα ο πιο σπουδαίος θεολόγος της εποχής. Το φρόνημά του και η θεολογία του ήσαν έκφραση του είναι της Εκκλησίας και αποτέλεσμα του φωτισμού του αγίου Πνεύματος.

Το γεγονός τούτο, που δεν είναι όσο θα θέλαμε συχνό στην Εκκλησία, έστησε το Φώτιο στις καρδιές των πιστών όλων των αιώνων, τον έκαμε σύμβολο και φάρο της αληθείας.

Είναι ορθή, λοιπόν, η απόφαση της Εκκλησίας να εορτάζει τη μνήμη του (6 Φεβρουαρίου) με τρόπο εξαιρετικό, ιδιαίτερα τονισμένο.

Έτσι δημιουργείται η δυνατότης να συνειδητοποιήσουμε τις διαστάσεις, το βαθύ νόημα του εορτασμού.

Απόψε και αύριο τιμάμε ιερόν άνδρα της Εκκλησίας, τιμάμε αγίο μας, που διαφέρει από το μεγάλο νέφος των αγίων, των μαρτύρων και των οσίων. Οι τελευταίοι αγίασαν με το μαρτύριο, που θαύμασαν οι πιστοί της εποχής, με τον εξαιρετικά ενάρετο βίο, με τους ασκητικούς αγώνες και τις θεοπτίες τους. Όλ' αυτά έγιναν σημάδια που υπογράμμιζαν την αγιότητά τους, η οποία λειτουργούσε και λειτουργεί στο πνεύμα των πιστών σαν πρότυπο και σαν παρόρμηση, σαν υπόδειγμα και σαν απόδειξη της αληθείας μας.

Οι μάρτυρες και οι άγιοι στη νέα πνευματική πραγματικότητα, στην Εκκλησία δηλαδή, πήραν τη θέση του ήρωα και του προτύπου.

Και τούτο διότι αυτοί κατ' εξοχήν ενσάρκωναν το ήθος της Εκκλησίας και θυσίασαν γι' αυτήν τη ζωή τους. Ακόμα περισσότερο, οι άγιοι και οι μάρτυρες συχνά επισφράγιζαν και επισφραγίζουν με το θαύμα την ανωτερότητά τους σε σχέση προς τους άλλους ανθρώπους.

Σε όλες τις εποχές, σε όλους τους τόπους, η Εκκλησία γνώρισε και γνωρίζει άπειρα θαύματα, εκτός από το θαύμα των θαυμάτων, την απανταχού της γης μυριάκις επαναλαμβανόμενη θεία «Ευχαριστία» της. Τα θαύματα των αγίων της δείχνουν πόσο μικρός και μαζί πόσο μεγάλος είναι ο άνθρωπος. Έτσι το θαύμα, σαν κατάφωρη κατάλυση της φυσικής και πνευματικής πραγματικότητας, ζυμώθηκε με τη ζωή της Εκκλησίας και αποτελεί την συγκλονιστική απόδειξη της αγιότητας των αγίων της, τους οποίους επί αιώνες τώρα τιμά καθημερινά.

Ιδού όμως ότι απόψε και αύριο τιμάμε αγίο, που δε μας φέρνει στη μνήμη διωγμούς ρωμαίων και μαρτύριο. Τον ιερό Φώτιο δεν τον τιμάμε για τα πολλά του θαύματα· δεν ξέρουμε αν εθεράπευσε χωλούς και τυφλούς, αν παρηγόρησε τον ανθρώπινο πόνο, αν φανερώθηκε μετά την κοίμησή του σε πιστούς να συμβουλευσει, να

ενισχύσει, να δώσει θάρρος...

Κι ενώ αυτά αληθεύουν, ο Φώτιος και θαυμαστός και μεγάλος είναι. Άρα το θαύμα του βρίσκεται αλλού. Βρίσκεται στην αλήθεια που εξέφρασε στη θεολογία του, στους εκκλησιαστικούς αγώνες του. Δεν έχει θαυματουργικές εικόνες, αλλά έχει θαυματουργή αλήθεια στα έργα του.

Δεν συνήθισε ο πιστός να ζητά παρηγοριά στον άγιο Φώτιο, μα συνήθισε και πρέπει να συνηθίσει να ζητά αλήθεια. Το θαύμα του είναι η αλήθεια του. Αυτή αποτελεί τη μοναδικότητά του, το μεγαλείο του.

Το θαύμα της φανέρωσης της αληθείας, σε μία εποχή είναι θαύμα πιο τρανό από τα συνηθισμένα και προπαντός είναι δυσθεώρητο, πιο δυσνόητο. Οι ανέτοιμοι δεν το συλλαμβάνουν. Όσοι δεν έμαθαν να πονούν για την αλήθεια τουλάχιστον όσο πονούν για το σώμα τους δεν το νοιώθουν.

Και όμως η φανέρωση της αληθείας αποτελεί κατ' εξοχή επέμβαση στου Θεού στον άνθρωπο. Το άγιον Πνεύμα με τι άκτιστες ενέργειες του διασπά το φράγμα της ανθρώπινης σχετικότητας, παραμερίζει το πέπλο της εγκοσμιότητας, και ικανώνει τον άνθρωπο να θεωρεί, να βιώνει την αλήθεια βαθύτερα, ευρύτερα κι έπειτα να εκφράζει τη φρικτή και θεία τούτη εμπειρία.

Αυτό ακριβώς είναι το θαύμα της αληθείας. Αυτό ακριβώς συνέβη και στον ιερό Φώτιο και γι' αυτό τον τιμάμε απόψε, όπως η Εκκλησία τον τιμούσε στο παρελθόν και όπως θα τον τιμά εις το μέλλον όσο αυτή θ' αποτελεί ιστορία.

Πόσο το θαύμα της αληθείας είναι σπουδαίο και πόσο ο διδάσκαλος εις τον οποίο τούτο συντελέσθηκε είναι μέγας, φαίνεται από τούτο το απλό: μπορεί κανείς να σωθεί κι ας μείνει σωματικά χωλός· δεν μπορεί όμως να σωθεί όταν χωλαίνει σοβαρά στην πίστη, όταν χάσει την αλήθεια, όταν δεν έχει την αλήθεια γνήσια, όταν αμφιβάλλει γι' αυτήν. Κι αυτό διότι σωτηρία, θέωση, μακαριότητα σημαίνει μετοχή στην αλήθεια, στη θεία πραγματικότητα. Η κακοδοξία όμως είναι αυταπάτη, νομίζει πως έχει την αλήθεια, ενώ δεν έχει τίποτα και γι' αυτό δεν οδηγεί στη σωτηρία.

Ο κατ' εξοχήν διδάσκαλος της Εκκλησίας, ως γνήσιος εκφραστής της αληθείας, γίνεται συντελεστής της σωτηρίας των ανθρώπων, μετέχει στο έργο της θείας οικονομίας για τη σωτηρία και γι' αυτό είναι και θεωρείται άγιος, εκλεκτός, όπως ακριβώς ο άγιος Φώτιος, που έγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως το 858.

2. Ευρύτερη συνειδητοποίηση της φύσεως της Εκκλησίας.

Ο ιερός αυτός άνδρας έστησε το κακό της κακοδοξίας και η Ανατολική Εκκλησία με τους αγώνες και τη θεολογία του διαφύλαξε τη γνησιότητά της, που σοβαρά κινδύνευσε από τους επισκόπους της Ρώμης και τους θεολόγους των Φράγκων.

Οι πάπες της Ρώμης, εμβολιασμένοι από κοσμικές αντιλήψεις, νόθευαν το γεγονός και το θεσμό της Εκκλησίας. Και τη νοθεία τούτη, την εκκλησιολογική τους αρρώστια, δοκίμασαν με τον πάπα Νικόλαο (858-867) να την μεταφέρουν δυναμικά και στην Ανατολική Εκκλησία.

Όταν η Εκκλησία της Ρώμης ζητούσε πρωτείο εξουσίας, όταν απαιτούσε δικαιοδοσία σε άλλη πατριαρχική Εκκλησία, σήμαινε πως δε ζούσε γνήσια το γεγονός Εκκλησία, πως είχε τραυματίσει το ακήρατο μυστικό σώμα του Χριστού.

Η αντίδραση του Φωτίου, οι σθεναροί και θεολογημένοι αγώνες του, δικαιώθηκαν διότι αποτελούσαν προσπάθεια φανερώσεως της γνήσιας δομής της Εκκλησίας. Με αφορμή τις αντεκκλησιαστικές αξιώσεις της Ρώμης έδειχνε ο Φώτιος και υπογράμμιζε τη φύση της Εκκλησίας.

Το νόημα των αγώνων του δεν έγκειται μόνο στο ότι η νεοσύστατη Εκκλησία της Βουλγαρίας δεν υπήχθη τελικά στη Ρώμη και στο ότι φάνηκε πως ο πάπας δεν είχε δικαίωμα να επεμβαίνει εξουσιαστικά στο θέμα της Ανατολής, στα θέματα επομένως όλων των τοπικών Εκκλησιών. Το θεμελιώδες είναι ότι πήρε νέες διαστάσεις η θεολογία περί Εκκλησίας, η θεολογία που άρχισε με τον Ιγνάτιο το Θεοφόρο και τώρα ευρύνθηκε με το Φώτιο.

[Συνεχίζεται]